

مریم کریمی
روزنامه‌نگار

در شرایط فعلی کشور رسانه‌ها بیش از هر زمان دیگری در معرض آزمونی بزرگ قرار گرفته‌اند. در این میان، رادیو نه تنها به عنوان کهن‌ترین رسانه صوتی، بلکه قدرتمندترین ابزار برای عبور از گردنه‌های سخت بحران، جایگاه ویژه‌ای یافته‌است. این گزارش نگاهی به کارکردهای رادیو سلامت در حوادث اخیر داشته که در ادامه می‌خوانید.

دکتر پیام امیری، مدیر شبکه رادیویی سلامت، رادیو را رسانه ذاتی بحران می‌داند و معتقد است؛ نقش آفرینی این رسانه در لحظات سرنوشت‌ساز؛ کارآمدتر و مؤثرتر از هر بستر دیگری است. ذات رادیو بر دوکن اصلی اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی استوار است و همین دو ویژگی باعث شده تا در شرایط بحرانی، رادیو به خط مقدم ارتباط با مردم تبدیل شود.

مأموریت رادیو سلامت در نگاه مدیر این شبکه، فراتر از اطلاع‌رسانی صرف در وقایعی نظیر جنگ یا بلایای طبیعی مانند سیل و زلزله است. از نظر او، رسالت اصلی رادیو سلامت در این مقاطع، آموزش عملی و لحظه‌ای به جامعه‌است. این شبکه تلاش می‌کند تا با تکیه بر تخصص‌های موجود، به مردم پیاموزد که چگونه پیش از وقوع حوادث غیرمترقبه آمادگی خود را حفظ کنند و هنگام مواجهه با آن، چه اقداماتی را برای کمک به مصدومان یا حفظ سلامت خود انجام دهند.

این مدیر رسانه‌ای تأکید دارد که همکاران او در حوزه برنامه‌سازی، این رسالت را به یک جریان مستمر تبدیل کرده‌اند و در این باره توضیح می‌دهد: جدول پخش رادیو سلامت اکنون با بهره‌گیری از ساختارهای متنوعی نظیر برنامه‌های مستند، ترکیبی، نمایشی و همچنین بسته‌های کوتاه آموزشی و پیام‌های کوتاه سلامت‌محور، در تلاش است تا تاب‌آوری و ایستادگی مردم را در برابر چالش‌های احتمالی افزایش دهد. این محتوا تنها به امواج رادیویی محدود نشده، بلکه در فضای مجازی نیز با همان دقت و جدیت دنبال می‌شود تا مخاطب در هر نقطه‌ای که حضور دارد، به مرجع رسمی و آگاهی‌بخش شبکه سلامت دسترسی داشته باشد. امیری با اشاره به تجربیات موفق شبکه در وقایع گذشته، ازجمله دوران شیوع بیماری کرونا و همچنین ایام جنگ ۱۲ روزه و ایام ویژه‌ای نظیر جنگ رمضان یادآوری می‌کند: افزایش آگاهی‌های عمومی و ارائه راهکارهای علمی برای مقابله با بحران‌ها، دیگری یک اقدام مقطعی نیست، بلکه به یکی از اصلی‌ترین ستون‌های جدول پخش شبکه

صدای اقتدار و آرامش در طوفان بحران‌ها

مدیر رادیو سلامت عنوان کرد که این رسانه خط مقدم آرامش بخشی و تاب‌آوری بوده است

تبدیل شده‌ است. این رویکرد تضمین می‌کند که رادیو سلامت نه فقط در زمان وقوع حوادث، بلکه در دوران پیش‌آگاهی نیز به‌عنوان یک همراه همیشگی، نقش خود را در جهت حفظ آرامش و ارتقای امنیت روانی جامعه ایفا کند.

■ ثانیه‌های طلایی، نقشه‌راه بقا

نازنا نظمی، تهیه‌کننده برنامه رادیویی «ثانیه‌های طلایی» نیز در همین رابطه و درباره استراتژی‌های آموزشی و رویکرد عملیاتی این برنامه می‌گوید: در دنیایی که لحظه‌ها تعیین‌کننده هستند، داشتن دانش سلامت در زمان بحران دیگر یک انتخاب نیست، بلکه یک ضرورت حیاتی است. برنامه ثانیه‌های طلایی با هدف تجهیز ذهن و بدن مخاطبان برای مواجهه با شرایط اضطراری، مسیر تازه‌ای را در حوزه بهداشت و تندرستی باز کرده‌ است.

وی در پاسخ به این پرسش که چطور پیام‌های حیاتی بهداشتی را در قالب ثانیه‌های بسیار کوتاه‌آماتایرگذار طراحی می‌کنید، توضیح می‌دهد: در هر قسمت از برنامه به یک موضوع بسیار خاص و حیاتی در لحظه وقوع بحران پرداخته می‌شود. برای ایجاد یک اثرگذاری عمیق، آن موضوع از زوایای مختلف و با استفاده از ابزارهای متنوع

ملی شدن صنعت نفت، روایت ایستادگی ایرانیان برای بازپس‌گیری ثروت ملی است؛ روایتی که در سریال «دیوار دفاعی» از دل زندگی کارگران و رقابت فوتبال با انگلیسی‌ها بازخوانی می‌شود. این مجموعه با پیوند تاریخ و درام، فوتبال را به نمادی از غرور، همبستگی و مقاومت تبدیل کرده‌ است.

به گزارش روابط عمومی رسانه ملی، به همین بهانه، با کارگردان، نویسنده و بازیگران این مجموعه درباره شکل‌گیری ایده، دشواری‌های بازآفرینی فضای تاریخی و چگونگی روایت قصه ایستادگی کارگران ایرانی گفت‌وگو کردیم.

■ «دیوار دفاعی» و قصه مردمی‌که تسلیم نشدند

احمد کاوری، کارگردان سریال دیوار دفاعی، با تأکید بر پیوند میان تاریخ و درام انسانی گفت: جذابیت داستان در آن است که مسأله نفت، مطالبات کارگران و حضور نفوذ انگلیسی‌ها را نه صرفاً از زاویه رویداد‌های سیاسی، بلکه از دریچه زندگی، خواسته‌ها و غرور انسان‌هایی روایت می‌کند که در متن آن شرایط قرار داشتند. وی با اشاره به جایگاه فوتبال در داستان افزود: فوتبال در این مجموعه فقط یک رقابت ورزشی نیست، بلکه به بستری برای نمایش نابرابری، اراده، همبستگی و تلاش انسان‌ها برای دفاع از حق و کرامت خود تبدیل می‌شود. همین ویژگی به داستان امکان می‌دهد با مخاطب امروز نیز ارتباط برقرار کند، حتی اگر شناخت دقیقی از جزئیات تاریخی آن دوره نداشته باشد.

کاوری بازسازی فضای روزهای پس از ملی شدن صنعت نفت، به ویژه شرایط زندگی کارگران و حضور انگلیسی‌ها را از بخش‌های حساس تولید این مجموعه دانست و اظهار کرد: مسأله فقط بازسازی ظاهر یک دوره تاریخی نبود؛ باید فضایی خلق می‌کردیم که مخاطب بتواند شرایط اجتماعی آن دوران، تفاوت‌های طبقاتی، مناسبات کاری و تأثیر تحولات تاریخی بر زندگی مردم را باور کند. وی افزود: در طراحی صحنه و لباس، جزئیاتی مانند محیط‌های کار و زندگی، پوشش شخصیت‌ها، وسایل روزمره و تفاوت فضاهای متعلق به گروه‌های اجتماعی مختلف اهمیت زیادی داشت. همچنین تلاش کردیم حضور انگلیسی‌ها و مناسبات حاکم بر صنعت نفت، نه صرفاً از طریق نشانه‌های ظاهری، بلکه در متن روابط و موقعیت‌های داستانی دیده شود. هماهنگی میان طراحی صحنه، لباس، فیلمبرداری، بازیگری و میزانشن نیز برای حفظ باورپذیری فضای تاریخی ضروری بود. این کارگردان با اشاره به نقش فوتبال در پیشبرد داستان تصریح کرد: سرنوشت کارگران به این رقابت گره خورده و مسابقه به نقطه تاقی خواسته‌ها، نگرانی‌ها، غرور و همبستگی شخصیت‌ها تبدیل می‌شود. تلاش کردم این پیوند در ترکیب‌بندی قاب‌ها، حرکت شخصیت‌ها، واکنش تماشاگران و ریتم صحنه‌های مسابقه نیز دیده شود؛ به‌گونه‌ای که تنش‌های بیرون از زمین در جریان بازی احساس شوند و اتفاقات داخل زمین نیز بر روابط و سرنوشت شخصیت‌ها تأثیر بگذارند.

وی مسابقه میان تیم ایرانی، دو تیم انگلیسی و یک تیم هندی را از محورهای اصلی داستان دانست و گفت: هر تیم در این رقابت،

گزارش

از زمین فوتبال تا میدان ایستادگی

روزهای ملی شدن صنعت نفت در گفت‌وگو با عوامل سریال «دیوار دفاعی» بازخوانی شد

هر فرد جایگاه و وظیفه مشخصی دارد و موفقیت تیم به همکاری همه اعضا وابسته است. این ویژگی به ما کمک کرد تا مفاهمی فراتر از ورزش را در داستان بگنجانیم و نشان دهیم که چگونه افراد با پیشینه‌ها و تفاوت‌های مختلف می‌توانند در کنار یکدیگر قرار بگیرند.

خودسبانی با اشاره به تنوع قومی و فرهنگی شخصیت‌های مجموعه تصریح کرد: در آن دوره، صنعت نفت یکی از مهم‌ترین محل‌های تجمع نیروی کار از مناطق مختلف کشور بود. حتی تا دهه ۶۰ نیز اگر کسی در شهر و منطقه خود شغلی پیدا نمی‌کرد، به جنوب می‌رفت؛ زیرا تصور عمومی این بود که در آنجا، به واسطه فعالیت شرکت نفت، امکان اشتغال وجود دارد. به همین دلیل، این فضا بستر مناسبی برای نمایش تنوع قومی و فرهنگی ایران بود. در سریال نیز شخصیت‌هایی با لهجه‌ها و پیشینه‌های متفاوت حضور دارند؛ از ترک و بلوچ گرفته تا شیرازی، خراسانی، گرجی و شمالی. این تنوع به ما امکان داد تا مفهوم همدلی و همبستگی را در قالب داستانی تاریخی به تصویر بکشیم.

■ شخصیت متفاوت رابرت جیکاک جنم کرد

بهرام ابراهیمی، بازیگر سریال دیوار دفاعی، با اشاره به تجربه مثبت همکاری با احمد کاوری، کارگردان این مجموعه، گفت: شناختی که از شیوه کار و فضای حرفه‌ای این گروه داشتم، باعث شد با علاقه و اطمینان بیشتری پیشنهاد حضور در دیوار دفاعی را بپذیرم. وی درباره دلایل انتخاب این نقش اظهار کرد: برای من، در درجه نخست مهم است که فیلم‌نامه را بخوانم و بعد درباره سایر مسائل صحبت کنم. وقتی فیلم‌نامه دیوار دفاعی را خواندم، با نقش بسیار جذابی مواجه شدم و بلافاصله برای همکاری اعلام آمادگی کردم.

واسترس نبوده و نیست. هدف این‌که مخاطب با مهارت‌های ساده و کاربردی‌ای آشنا شود که در تقویت روانی تاب‌آوری کمک‌ش کند. یعنی آموزش گام به گام و ساده توانایی سازگار شدن با شرایط سخت، مدیریت هیجان‌های شدید و برگشتن به تعادل روانی بعد از تجربه‌های پراسترس.

صادق کاظمی با پاسخ به این پرسش که در بخش معنویت، دقیقاً چه راهکارهایی برای تقویت تاب‌آوری مخاطب در شرایط سخت در نظر گرفته‌اید؟ می‌افزاید: معنویت یک تجربه فردی و کاملاً شخصی است. در این بخش، هدف ما آموزش مهارت‌هایی برای تقویت سلامت معنوی و در نتیجه افزایش تاب‌آوری روانی بوده و هست؛ مثل پیدا کردن معنا و هدف، تقویت امید، حفظ ارتباط با ارزش‌ها و توجه به داشته‌ها و منابع حمایتی زندگی. در شرایط سخت، داشتن احساس معنا و امید می‌تواند به فرد کمک کند فشار روانی را بهتر مدیریت کند و احساس درماندگی کمتری داشته باشد. بنابراین مخاطب هم یک مهارت عملی یاد می‌گیرد و هم با راه‌هایی برای حفظ امید و تعادل درونی آشنای می‌شود. این تهیه‌کننده درباره تمرین‌های عملی (مثل تنفس یا آرام‌سازی) برای کاهش استرس فوری توضیح می‌دهد: تمرین‌ها کاملاً هدفمند و براساس اصول مدیریت استرس، اضطراب و تقویت تاب‌آوری طراحی شده‌ است. مافقط دنبال این نیستیم که مخاطب برای چند دقیقه آرام شود، بلکه می‌خواهیم به او مهارت تنظیم واکنش‌های جسمی، هیجانی و شناختی در برابر فشار روانی را یاد دهیم. مثلاً تمرین‌های تنفسی می‌تواند به کاهش برانگیختگی فیزیولوژیک کمک کند و تمرین‌های توجه و آرام‌سازی کمک می‌کند فرد از چرخه افکار اضطراب‌آور فاصله دروافت. این تمرین‌ها نوعی تمرین عملی تاب‌آوری هستند؛ یعنی مخاطب یاد می‌گیرد وقتی با یک موقعیت پراسترس مواجه می‌شود، چطور واکنشش را تنظیم کند، تصمیم‌های سنجیده‌تری بگیرد و بعد از تجربه فشار، سریع‌تر به تعادل برگردد. هدف این‌که این مهارت‌ها از فضای برنامه خارج و وارد زندگی روزمره مخاطب شود. استفاده از موسیقی و صدا جهت ایجاد فضای پناهگاه روانی بسیار حائز اهمیت است، صادق کاظمی در این باره می‌افزاید: موسیقی و طراحی صدا برای مافقط یک عنصر زیبایی‌شناختی نیست، بخشی از مداخله برای تنظیم فضای روانی مخاطب است. وقتی فرد در معرض استرس و اضطراب قرار دارد، سیستم عصبی در وضعیت برانگیختگی بالاتری قرار می‌گیرد و صداهای ناگهانی، تند یا غیرقابل پیش‌بینی می‌توانند این برانگیختگی را بیشتر کنند. به همین دلیل از موسیقی با ریتم و شدت کنترل شده، الگوهای صوتی قابل پیش‌بینی و صداهایی که احساس ثبات و امنیت بیشتری ایجاد می‌کنند، استفاده می‌کنیم. این گفت‌وگوها نشان می‌دهد این شبکه نه فقط یک رسانه شنیداری، بلکه با تکیه بر دانش و تخصص، تلاش دارد تا در هر شرایطی، صدای آرامش و خرد باشد تا مردم کشورمان با اطمینان و آمادگی کامل از دل بحران‌ها عبور کنند.

ابراهیمی درباره شخصیتی که در این سریال نقش آن را ایفا می‌کند، گفت: رابرت جیکاک مستشرق و محقق انگلیسی است که با شرکت نفت ارتباط دارد. اوسال هاپیش از گسترش تأسیسات نفتی، در بیابان‌های جنوب و جنوب غرب ایران رفت‌وآمد داشته، به زبان فارسی مسلط بوده و با ادبیات و مردم ایران آشنایی داشته است. در مجموع، با شخصیتی روبه‌رو هستیم که از نظر تاریخی نیز وجود داشته است.

وی افزود: با کمک آقای کاوری تلاش کردیم ویژگی‌های مهم این شخصیت را شناسایی کنیم و بخش‌هایی را که می‌توانست به شکل‌گیری نقش در سریال کمک کند، به اجرا درآوریم. برای من، همین ویژگی‌های متفاوت و خاص رابرت جیکاک بود که ایفای این نقش را جذاب می‌کرد.

این بازیگر با اشاره به علاقه خود به مطالعه و تاریخ اظهار کرد: من عاشق مطالعه‌ام و زمان و تاریخ را بسیار دوست دارم. معمولاً بدون کتاب جایی نمی‌روم و همیشه دست‌کم دو کتاب همراهم است.

کتاب خواندن و فیلم دیدن برای من فقط علاقه شخصی نیست، بلکه بخشی از وظایف حرفه‌ای‌ام به‌شمار می‌رود.

ابراهیمی ادامه داد: پیش از حضور در این سریال نیز درباره آن مقطع تاریخی اطلاعاتی داشتم، هرچند این اطلاعات کامل نبود.

برای شناخت بیشتر فضای تاریخی و ویژگی‌های شخصیتی که قرار بود بازی کنم، مطالعه‌ام را ادامه دادم. کتاب‌های متعددی درباره حضور انگلیسی‌ها در ایران نوشته شده که برخی از آنها به فارسی ترجمه نشده‌اند و دسترسی به همه منابع برایم ممکن نبود؛ با این حال، مطالعه‌ام در کنار اطلاعات قبلی به شناخت بهتر آن دوره کمک کرد.

ابراهیمی درباره تماشای سریال و بازخورد مخاطبان نسبت به بازی خود گفت: معمولاً کارهایی را که بازی می‌کنم، تماشا نمی‌کنم. وقتی سر صحنه با کارگردان، فیلمبردار، صدابردار، گریمر و سایر عوامل هماهنگ هستم و وظیفه‌ام را به درستی انجام می‌دهم، تماشای دوباره نتیجه کار برایم چندان لذت‌بخش نیست اما دیوار دفاعی را تماشا می‌کنم، چون شخصیت عجیب و غریب و متفاوت رابرت جیکاک را بسیار دوست دارم. این سریال را همراه همسر دنبال می‌کنم و پخش آن برایم جذاب است.

این بازیگر در ادامه، چالش برانگیز بودن نقش را مهم‌ترین معیار خود برای انتخاب آثار سینمایی و تلویزیونی دانست و گفت: اگر نقشی چالش نداشته باشد، به نظر من چیزی برای ارائه به بازیگر ندارد. نقش باید او را درگیر کند و او را سازد؛ برای شناخت شخصیت و رسیدن به اجرای درست، با آن کلنجار بروم.

وی ادامه داد: وقتی نقش چالش دارد، بازیگر باید با آن بجنگد تا بتواند آن را از آن خود کند. همین مسیر است که کار را جذاب می‌کند. در مقابل، نقش‌هایی که صرفاً حضور معمولی یک شخصیت را نشان می‌دهند، برای من جذابیت چندانی ندارند. از نظر من، نقش واقعی باید ویژگی‌ها، پیچیدگی و مسیری داشته باشد که بازیگر بتواند در آن چیزی برای کشف کردن و ارائه دادن پیدا کند.